

torica en de grammatica 1); Aristoteles in de 4de eeuw bracht haar door zijne talrijke werken over rhetorica, grammatica, dichtkunst, en literatuurgeschiedenis een goed deel verder, maar tot een bepaald studievak maakten haar eerst de Alexandrijnsche bibliothecarissen 2). Een studievak is echter nog geen wetenschap. De éénheid, de organische samenhang der deelen, die daartoe vereischt wordt, werd ook in de middeleeuwen en in de 16de en 17de eeuw niet gevonden. Philologen waren er, eene philologie niet. Door den invloed der Renaissance werden de werken der Grieksche en Romeinsche schrijvers uitgelegd, van fouten der overlevering gereinigd, de taal, de oudheden en de geschiedenis beoefend; in ons vaderland vooral, bloeiden deze studiën, niet het minst als voorbereidende studiën voor de godgeleerdheid en de rechtswetenschap; maar een zelfstandig bestaan als wetenschap had de philologie niet. Zij was in zekeren zin de letterliefde onzer latere letterlievende genootschappen, toegepast op de werken der klassieke oudheid, maar dan overladen met allerlei antiquarische geleerdheid zonder samenhang of systeem.

Meer dan de Grieksche waren het de Latijnsche letteren, die de Hollandsche philologen aantrokken en meer nog dan de hermeneutiek was het de kritiek, die „dem kalten Verstande der bedächtigen, reinlich fleissigen Bataver” 3) bekoorde. Eene philologische faculteit bestond aan onze Universiteiten evenmin als elders. 4)

1) Ook de quaestie van het *φύσει* of *νόμος* der taal dateert van hen. Geschichte der Sprachwissenschaft bei den Griechen und Römern von Steintal, Berlin, 1863. pag. 53.

2) „Philologi appellationem assumpsisse videtur, quia sic ut Eratosthenes, qui primus hoc cognomen sibi vindicavit, multiplici variaque doctrina censebatur. Sueton. de Gramm. 10.

Het *φιλολογεῖν* als eene bepaalde werkzaamheid noemt ook Origenes: *φιλολογεῖν καὶ ἀκριβοῦν τὰ ἀντίγραφα ἀναγκαζόμεθα*. Cedrenus hist. comp. ed. Bekker I, 144.

3) Boeckh Encyclopaedie, pag. 13.

4) „Da all diese Collegien hauptsächlich für nicht-Philologen bestimmt waren, so konnte eine tiefere, wirklich philologische Behandlung der Autoren wenig stattfinden. Ueberhaupt darf nie vergessen werden, dass eigentliche Philologen damals nicht existirten. Die klassische Philologie war, wie die Philosophie, soll man sagen die Herrin oder